

मराठी भाषेस अभिजात भाषेचा दर्जा मिळण्याच्या
अनुषंगाने केंद्र शासनाकडे पाठपुरावा
करण्याकरिता समिती गठित करणेबाबत...

महाराष्ट्र शासन
मराठी भाषा विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: अभिजा-२०२३/प्र.क्र.११६/भाषा-१,
नवीन प्रशासन भवन, ८ वा मजला,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : १४ फेब्रुवारी, २०२४.

वाचा :-

- १) शासन निर्णय क्रमांक: मभाअ-२०११/प्र.क्र.३८ (भाग-२)/भाषा-२, दिनांक १०.०१.२०१२.
- २) मराठी भाषा विभाग, अ.स.पत्र क्र.२०१३/प्र.क्र.५९/भाषा-४, दि.१२.०७.२०१३.
- ३) Marathi Language Department, D.O. Letter No-२०१३/CR-५९/Bhasha-४,
Dated १६ November, २०१३.

प्रस्तावना :-

एखाद्या भाषेला अभिजात भाषेचा दर्जा देण्याची कार्यवाही केंद्र शासनाकडून केली जाते. यासाठी केंद्र शासनाने काही निकष विहीत केले आहेत.

या निकषांच्या आधारे संशोधन आणि अभ्यास करून मराठी भाषेला अभिजात भाषेचा दर्जा मिळण्यासंदर्भात अहवाल सादर करण्यासाठी राज्य शासनाने ज्येष्ठ साहित्यिक प्रा. रंगनाथ पठारे यांच्या अध्यक्षतेखाली मराठी भाषा तज्ज्ञ संशोधकांची समिती दि. १०.०१.२०१२ च्या शासन निर्णयानुसार गठीत केली होती. या समितीने इतिहास संशोधन करून जुने संदर्भ, प्राचीन ग्रंथ, पुरातन काळातील ताम्रपट, कोरीव लेख, शिलालेखांचा संदर्भ इ. प्राचीन दस्तावेज तपासून त्याआधारे एक सर्वेकष व परिपूर्ण अहवाल शासनास सादर केला आहे. या अहवालामध्ये सविस्तर विवेचनासह मराठी भाषा ही अभिजात भाषेचा दर्जा मिळणेसाठी विहीत केलेल्या निकषांची पूर्तता करते हे पुराव्यांसह स्पष्ट केले आहे.

समितीने तयार केलेला मराठी भाषेमधील मूळ अहवाल दि.१२.०७.२०१३ च्या पत्रान्वये केंद्र शासनाकडे पाठविला आहे. त्यानंतर समितीने परिशिष्टांसह सादर केलेला इंग्रजीमधील अहवाल देखील केंद्र शासनाकडे दि.१६.११.२०१३ रोजी पाठविला आहे.

तद्नंतर सदर प्रस्तावाबाबत सचिव / प्रधान सचिव, मा.मुख्य सचिव, मा. मंत्री, मा.मुख्यमंत्री यांचे स्तरावर सातत्याने केंद्र शासनाकडे पाठपुरावा करण्यात आला आहे.

मराठी भाषेला अभिजात भाषेचा दर्जा देण्याकरिता केंद्र शासनाकडे पाठपुरावा करण्याकरिता एक समिती गठित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

मराठी भाषेला अभिजात भाषेचा दर्जा देण्याकरिता केंद्र शासनाकडे पाठपुरावा करण्याकरिता खालीलप्रमाणे एक समिती गठित करण्यात येत आहे,

अ.क्र.	नाव	पदनाम
०१.	श्री.ज्ञानेश्वर मुळे, सेवानिवृत्त (भा.वि.से.)	अध्यक्ष
०२	अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई,	सदस्य
०३	अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मिती मंडळ, मुंबई	सदस्य
०४	अध्यक्ष, भाषा सल्लागार समिती	सदस्य
०५	श्री. संजय नहार, अध्यक्ष, सरहद संस्था, पुणे	सदस्य

२. सदर समितीतील एका पदाधिकाऱ्याने महिन्यातून एकदा दिल्ली येथे संस्कृती मंत्रालय, केंद्र शासन यांच्याकडे व वरिष्ठ स्तरावर संपर्क करून मराठी भाषेस अभिजात भाषेचा दर्जा मिळण्याबाबत पाठपुरावा करावा. समितीतील पदाधिकाऱ्यांनी याप्रकरणी परस्पर चर्चेने / सहमतीने प्रत्येक महिन्यासाठी एका पदाधिकाऱ्याची याप्रकरणी पाठपुरावा करण्यासाठी निवड करावी. सदर पदाधिकाऱ्याने दौऱ्यांती प्रगती अहवाल शासनास सादर करावा.

३. उपरोक्त समितीतील केंद्र शासनाकडे पाठपुरावा करण्याकरिता जाणाऱ्या अशासकीय सदस्यास वित्त विभाग/शासन निर्णय क्रमांक प्रवास १०१०/प्र.क्र.२/सेवा-५, दि.०३.०३.२०१० नुसार प्रवास भत्ता व दैनिक भत्ता अनुज्ञेय असेल. मात्र त्यांना विमान प्रवास व रेल्वेच्या वातानुकूलित प्रथम वर्गाचा प्रवास अनुज्ञेय असणार नाही. तसेच सदर पदाधिकारी/सदस्य यांची महाराष्ट्र सदन, नवी दिल्ली येथे निवासाची सोय करण्यात येईल.

४. याकरिता होणारा खर्च मागणी क्र.झेड एफ-१, २०५२- सचिवालयीन सर्वसाधारण सेवा, (००) (०४) मराठी भाषेच्या प्रचार व प्रसारासाठी हाती घ्यावयाचे उपक्रम (कार्यक्रम) (२०५२५२३२) अंतर्गत मंजूर अर्थसंकल्पीय अनुदानातून भागविण्यात यावा.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४०२१४११३०४५२८३३ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(मा.ल.ल्हायकर)

कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत-

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राज्यपाल भवन, मुंबई
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. उप मुख्यमंत्री (गृह) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
४. मा. उप मुख्यमंत्री (वित्त) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा. मंत्री (मराठी भाषा) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
६. मा.सभापती / उपसभापती, विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
७. मा. अध्यक्ष / उपाध्यक्ष, विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
८. मा. विरोधी पक्ष नेता विधानपरिषद/ विधानसभा, विधान भवन, मुंबई.
९. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन.
१०. अपर मुख्य सचिव, मराठी भाषा, मंत्रालय, मुंबई.
११. महाराष्ट्र- १ (लेखापरीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई, नागपूर.
१२. महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखापरीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई, नागपूर.
१३. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ शाखा, मुंबई.
१४. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपिल शाखा, मुंबई.
१५. प्रबंधक, लोक आयुक्त आणि उप लोक आयुक्त कार्यालय, मुंबई.
१६. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय मुंबई.
१७. अपर मुख्य सचिव, मराठी भाषा विभाग, यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
१८. उप सचिव, मराठी भाषा यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
१९. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
२०. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,

२१. सर्व अवर सचिव/ कक्ष अधिकारी, मराठी भाषा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
२२. श्री.ज्ञानेश्वर मुळे, सेवानिवृत्त (भा.वि.से.), ६०, लोधी इस्टेट, नवी दिल्ली- ११०००३
- २३.अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य साहित्य व संस्कृती मंडळ, मुंबई (महाराष्ट्र राज्य साहित्य व संस्कृती मंडळामार्फत)
२४. अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मिती मंडळ, मुंबई (महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मिती मंडळामार्फत).
२५. अध्यक्ष, भाषा सल्लागार समिती. (भाषा संचालनालयामार्फत)
२६. श्री.संजय नहार, अध्यक्ष, सरहद संस्था, कात्रज, पुणे.
२७. सचिव, महाराष्ट्र राज्य साहित्य व संस्कृती मंडळ, मुंबई.
२८. सचिव, महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मिती मंडळ, मुंबई.
२९. भाषा संचालक, भाषा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
१७. निवड नस्ती (भाषा-१)